



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

74. Concincinae Regnum excolitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

metu, & consternatione cadere. Ouans insolentius Batauus, & canens victoriam, præconem plus ultra proruit; relictis à tergo quas traherat duabus machinis, & surdus ad imperia Prætoris frustra cæcum impetum reuocantis, & clamore irritò iubentis captum præsidium ante omnia communiti. Multi se tunc Patres Iaponia pulsî, receperant Macaum, qui ad classis conspectum, vices & munera sortiti, magnam partem instabant confessionibus diu noctûque audiendis, parandòque ad pugnam, aut stragem quamlibet populo; rescitum siquidem post frustratam expeditionem fixum Batauis fuisse vrbe expugnata, fortassis etiam pacto sibi asserta, feminas ad prolem referuare, quinquennibus parcere pueris hæresi facilè imbuendis; ferro cæteros delere. Hic duo è nostris Itali, poliiorceticæ haudquaquam rudes, maximè P. Iacobus Rhò firmare nouo munimento infirmiore partem; tormenta quatuor bellica in collem attollere vicino Collegio imminèntem, multum ridentibus qui ridendi magis parum aduertebant quàm erat Batauis ad urbem accedendum; restà illuc fulmen excussura; & vero in alterum Batauorum agmen librata perite machina, primum dedit victoriæ specimen, paucorum morte omnes exterruit, & agmen retro egit, dum reliqui intra urbem Patres animos ciuibus facerent, bini singulis in propugnaculis, viginti promiscua in turba quæ ex Europæis, ex Indis, & Cafribus; seruis, & dominis digerebatur ad eruptionem: hi nostrorum hortatu, eum animo haufere ardorem, vt sublato S. Georgij clamore erumperent alacres ad intercludendum progressu Batauum, & confidentia generositate implerent partes exercitus numerosioris, non vno loco, sed semper pugnatum est, catapultariis Batauis nullos æquè ad ictum vt nostros legentibus qui postrema salutis præsidia periclitantibus ministrabant, sed imbecilli semper (quod falsi sunt postea) & erranti glande. Lusitani contra vtrumque hostium iunctum agmen, eo furore inuadere vt naues fuga repeterent, abiectis armis percutiebant primos, proculcarentur à subsequensibus, & tanta consternatione, præcipitarent se morti eripere, vt eam in mari inuenirent. Ex trecentis ferè illo prælio cæsis pars maxima, dum armis & vestitu graues, experiuntur natatu ad naues euadere miserè in aquis periere. Desiderati sunt ex Macaensibus non plus octo; triginta vulnerati; triumphantes in urbem cæteri rediere, aucti spoliis præda, & armis hostium, in quibus duæ quas diximus igniaræ machinæ, & canteriaræ catapultæ quingentæ. Augeret victoriæ gloriam, si, quod scripsit non nemo, Deo euidenter, & extra ordinem adiuuante probari posset reportata, sed discors scriptorum narratio, qui tamen rebus præsentés aderant, singularia illarum mihi non satis elucidant.

Nunc retro ab anno 1620. repetendus est cursus fidei propagandæ in regno Cocincinæ, cui Sacerdotes è nostris quatuor, & Catechistæ tres, itidem ex nostris omnem operam dabant, stationibus duabus, octo dierum itinere seiuncti, Faisi altera in Prouincia Caciána; Nuoc-

mani

74.
Cocincinæ
Regnum ex-
colitur.

mani altera, in Pulocambis, vel ut eam appellant indigenæ Chingini Prouincia. Illic & regno ubique vniuerso conscitit nobis illustrem famam, præclara Regis de nobis opinio, quos lib. nter & crebro suis Principibus laudabat, velut homines sinceræ probitatis, & virtutum præstantia insignes, tuebaturque aduersus calumniatores. Cui Regi erga nos animo accessit libri editio de Christianis dogmatis & præceptis, quæ Deo placuit multis tum rerum prodigiis tum magnis de publicis sancire, expulsionem potissimum malorum dæmonum, ex occupatis corporibus, & locis. Vix enim aliud orbe toto in Regnum tyrannidem suam exercent crudelius quam in Cocincina & Tunchino. Plena illic magis, veneficis, incantatoribus omnia; & maleficis partim lemuribus, belluino instinctu ethnicos infelices continuo vexare solitis; partim quò blandius, ed crudelius, & execrabilius in eos uiuere. Subire in familias tanquam domestici, seque in eas velut transcribere, ad ea haud prorsus opera quæ puros, & liberos spiritus deceant, nisi forte quos Christus in porcos immisit. Dementatis ergo, vel correptis ab nefario amatore, certa erat ad frugem, & libertatem via, si dumtaxat semel aures præbuisent Christianam doctrinam replicanti. Arreptitios, spectorum obiectu, & strepitu; veneficis quolibet, aut morbo fascinosos, simplex de ligno crux de collo appensa liberabat; & patieribus affixa domos ab omni Dæmonum infestatione. Auarè tamen Patrum laboribus, conuersionum respondebat messis, & quidem illic ubi potissimum exerebant illos contentius, Turon videlicet quæstuosissimo Regni emporio; Caciari, Principis regia, Literatis frequenti; & Nuocmani; Pulocambis Prouinciæ vrbe primaria. Ex iis Buzomius, & Pinna concionum assiduitate, & conuersione priuatim ac publicè cum Literatis & Bonziis crebra, vnum tulere veri rectique approbationem, & gratiam; mutationem in melius nullam; quoad Deus illorum operam ope sua præsentem fortiorer. Placuit interim experiri plufne aliquid possent in castellis, & pagis quam in colluue urbium, iis vitiis inquinatissima quæ Deum longius ab homine arcet, processitque res supra votum, nouos instituit Christianorum cætus, esto exiguos sed multos; esto ex vili, & simplici collectos aratorum & opificum plebe, verum faciles ad diuina, & salutis curam, vitæque innocentissimæ, quam esse sibi gratissimam, beneficentia supra communem singulari non raro significabat Deus. Ne tamen alibi nostrorum labor videatur exisse prorsus in vacuum, subdam hic aliquos, quorum illustris & potens authoritas multos suo exemplo ad Christum pertraxit. Primas in iis meretur matrona Nuocmanensis potentissimi vxor Mandarinum, gratiosissimi apud regem, & in aula, rebûsque publicis apprime versati, ambo erga Buzomium mirè comes quod hominis affabilitate, modestia, & vitæ candore plurimum caperentur cæterum ab eo de religione audiendo alienissimi, ut qui facinorosi sacrificuli doctrinæ acquiescerent penitus, Banci vobulo

75.
Conuersio
mira matro-
næ Principis.